

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛИХ ГОТЕЛІВ М. ОДЕСИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

TRENDS OF ODESA SMALL HOTELS DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

УДК 338.48(477)

Шикіна О.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Одеський національний
економічний університет
Олійник Ю.В.
студентка
Одеський національний
економічний університет

У статті проаналізовано динаміку розвитку малих готелів м. Одеси на основі офіційних статистичних даних з метою виявлення загальних тенденцій протягом 2006-2016 рр. Протягом 2006-2016 рр. кількість малих готелів збільшилася в 3,3 рази, а їх номерний фонд збільшився в 2,3 рази, що значно більше, ніж у всіх готелях м. Одеси. Позитивні тенденції малих готелів свідчать про більшу ефективність їх роботи у порівнянні з великими засобами розміщення.

Ключові слова: малий готель, засоби розміщення, готельна послуга, номерний фонд, статистичні дані.

В статье проанализирована динамика развития малых гостиниц г. Одессы на основе официальных статистических данных с целью выявления общих тенденций в течение 2006-2016 гг. На протяжении 2006-2016 гг. количество малых гостиниц увеличилось в 3,3 раза, а их номерной фонд

увеличился в 2,3 раза, что значительно больше, чем во всех гостиницах г. Одессы. Положительные тенденции малых гостиниц свидетельствуют о большей эффективности их работы по сравнению с большими средствами размещения.

Ключевые слова: малая гостиница, средства размещения, гостиничная услуга, номерной фонд, статистические данные.

In the article, the dynamics of Odesa small hotels development basis of official statistical data is analysed to identify common trends during 2006-2016. Throughout the 2006-2016, the number of small hotels increased 3.3 times, and their total room number increased 2.3 times, which is significantly more than the whole hotel base of Odesa. Positive trends of small hotels indicate a greater efficiency of their operation compared to the large means of accommodation.

Key words: small hotel, accommodation, hotel services, number of rooms, statistical data.

Постановка проблеми. На сучасному етапі в Україні взагалі й у місті Одесі, зокрема існує тенденція щодо розвитку малих готелів. Причинами даного процесу є нестача ділянок під забудову у центрах великих міст, невеликий строк окупності капіталовкладень, а також поєднання у малому готелі визначного комфорту та індивідуального підходу до кожного гостя. Для виявлення сучасного стану малих готелів на території Одещини нами були використані офіційні статистичні дані про діяльність колективних засобів розміщення з номерним фондом до 50 одиниць, які оформлені у формі юридичних осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження питань, пов'язаних із діяльністю підприємств готельного бізнесу, їхньої конкурентної переваги та перспектив розвитку належить багатьом науковцям: С. С. Галасюк [4], В. Ф. Семенову [6] та ін. Аналізу чинників, що визначають динаміку малих готелів присвячено роботи С. С. Галасюк [1-2], О. В. Шикіна [1; 3-4; 6; 8-9].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз офіційних статистичних даних щодо функціонування малих готелів м. Одеси для визначення їх місця та потенціалу розвитку у загальній структурі готелів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Треба зазначити, що для аналізу та вивчення окремих показників готельного господарства за офіційними даними є можливість використовувати інформацію тільки юридичних осіб, що дещо дезінформує та занижує результати [1, с. 75]. Так у 2016 році у м. Одесі було 5909 місць для розміщення туристів у готелях різної цінової політики та організаційно-правової форми. За офіційними даними Головного управління статистики, у 2016 р. у м. Одесі нада-

вали послуги 40 закладів розміщення малої місткості організаційно-правової форми – юридичні особи (надалі інформація буде надаватися тільки по юридичним особам). Аналіз даних табл. 1 [2] показує, що за період з 2006-2016 рр. у м. Одесі спостерігається зростання кількості готелів та аналогічних засобів розміщення у 1,8 рази у той час, як кількість малих готелів зросла майже у 3,3 рази, що свідчить про зацікавленість підприємців у даному форматі бізнесу.

Дані табл. 1 свідчать про зростання частки малих готелів у загальній кількості у м. Одесі. Так вона змінилася з 38,71% у 2006 р. до 70,18% у 2016 р., що у свою чергу склало 31,47 п. п. Зростання спостерігалось і у номерному фонді малих готелів – у 2,3 рази (на 509 номерів), що у порівнянні з відносними показниками загальної кількості номерного фонду готелів м. Одеси більше на 92%. Ця тенденція є характерною для ринку малих готелів м. Одеси [3].

Частка номерного фонду малих готелів у загальній кількості м. Одеси коливалась від 16,97% у 2006 р. до 28,04% у 2016 р. Середня місткість номерного фонду м. Одеси схильна до зниження – 72,61 номера на одне підприємство у 2006 р., до 55,75 номера у 2016 р. [4, с. 67]. Така сама тенденція присутня і у малих готелях – місткість зменшилася з 31,83 номера у 2006 р. до 22,28 у 2016 р., що склало падіння на 30,00%. Це може свідчити про введення в експлуатацію за останні роки засобів розміщення переважно з середнім та малим номерним фондом.

Наочно частку малих готелів від загальної кількості готелів м. Одеси можна спостерігати у динаміці з 2006 р. по 2016 р. на рис. 1. Цікавим

Таблиця 1

**Малі готелі та аналогічні засоби розміщення юридичні особи
в загальній кількості м. Одеси за 2006-2016 рр.**

Показники		Значення показників по роках		Абс. відх. од.	Тр. 2015 / 2005 р., %
		2006	2016		
Кількість засобів розміщення, од.	Усього	31	57	26	183,87
	у т. ч. малих	12	40	28	333,33
Частка малих засобів розміщення у загальній кількості, %		38,71	70,18	31,47	
Номерний фонд засобів розміщення, ном.	Усього	2251	3178	927	141,18
	у т. ч. малих	382	891	509	233,25
Частка малих засобів розміщення у загальному номерному фонді, %		16,97	28,04	11,07	
Середня ємність засобів розміщення ном.	Усього	72,61	55,75	-16,86	76,78
	у т. ч. малих	31,83	22,28	-9,56	69,97

Джерело: складено автором на основі [5]

є факт, що кількість малих готелів у структурі готелів м. Одеси стрімко збільшувалася при досить повільному зростанні загальної кількості готелів, що може свідчити про вихід з ринку великих готелів юридичних осіб.

Сприяття появі більшої кількості малих готелів за останні роки могли наступні чинники. Для відкриття малих готелів існує потреба в невеликих фінансових вкладеннях за відносно високих прибутків. Вищий коефіцієнт завантаження навіть у перші роки функціонування порівняно з великими готелями, що доведено емпіричним шляхом. Рентабельність малих готелів складає близько 18% тоді, як аналогічний показник для великих готелів знаходиться на рівні 8-10%. Термін окупності малих готелів становить від 3 до 5 років, а для готельних комплексів складає в середньому 7 років. Немаловажливим фактом є здатність до гнучкої системи ціноутворення [6, с. 204], наявність у малих готелях персоналізованого обслуговування, що якісно виокремлює їх на ринку готельних послуг.

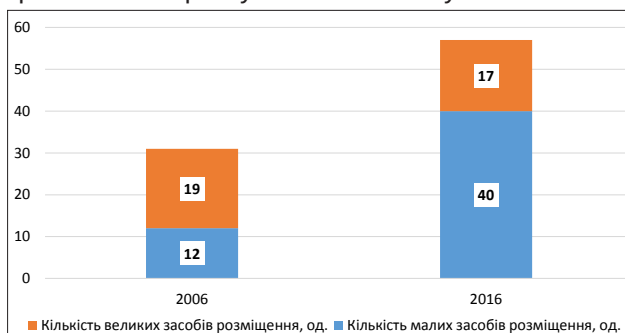

Рис. 1. Динаміка кількості засобів розміщення у м. Одесі за 2006-2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [5]

Розподіл засобів розміщення малої місткості за категоріями здійснюється нерівномірно та значно змінювався за останні 6 років (див. табл. 2). Наприклад, частка категорії «5 зірок» серед малих готелів постійно зростала (з 8,0% у 2011 р. до 20,0%

у 2016 р.) та кількість їх у 2016 р. склала 8 готелів: «Дюк», «Палас Дель Мар», «Panorama De Luxe», «Відрада», «Kadorr Hotel Resort & Spa», «Вілла Ле Прем'єр», «Каліфорнія», «M1».

Частка категорії «4 зірки» також зросла (з 16,0% у 2011 р. до 20,0% у 2016 р.), їх кількість у 2016 р. склала 8 готелів. Кількість готелів категорії «3 зірки» залишається стабільною останні 6 років, а готелі категорії «1-2 зірки» майже не представлені, що дає змогу констатувати відсутність бажання отримувати низьку відзнаку готелям з кількістю номерів менше 50.

Таблиця 2

Розподіл малих готелів та аналогічних засобів розміщення за категоріями у м. Одесі за 2011-2016 рр.

Категорія готелю	Одиниці виміру	Роки					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1*	од.	2	1	0	0	1	1
	%	8,0	4,2	0,0	0,0	3,2	2,5
2*	од.	0	0	0	0	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	7,5
3*	од.	3	3	3	3	3	3
	%	12,0	12,5	12,0	11,5	9,7	7,5
4*	од.	4	5	6	7	6	8
	%	16,0	20,8	24,0	26,9	19,4	20,0
5*	од.	2	2	3	3	6	8
	%	8,0	8,3	12,0	11,5	19,4	20,0
Без категорії	од.	14	13	13	13	14	17
	%	56,0	54,2	52,0	50,0	45,2	42,5
Разом	од.	25	24	25	26	31	40
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: складено автором на основі [4, с. 79]

Згідно з даними табл. 3 частка готелів та засобів розміщення з номерним фондом від 1 до 5 номе-

рів становить 0,0% – ці готелі згідно з законодавством України не можуть уважатися готелем. Кількість малих готелів із місткістю від 5 до 9 номерів склала 20,0%, у цій групі шість готелів мають категорію. Кількість малих готелів із місткістю від 10 до 19 номерів склала 22,5%. Частка малих готелів, які мають від 20 до 29 номерів, становить 27,5%, від 30 до 39 номерів – 25,0%, від 40 до 50 номерів – 6,0%. Як бачимо з табл. 3 – найбільша за кількістю частка малих готелів приходить на місткість номерного фонду більше 20 номерів.

За даними табл. 4, у 2016 р. одноразова місткість готельного фонду м. Одеси склала 5909 місць, показник кількості готельних місць у розрахунку на 1 тисячу місцевого населення дорівнював

5,8 місця (5909 місць: 1 010 783 x 1 000 осіб = 5,8 місця / 1 тис. осіб). За європейськими нормами даний показник має становити, як мінімум, 10. Частка малих готелів у загальній місткості зростала та становила у 2016 р. 28,60% у порівнянні з 16,62% у 2006 р.

Кількість обслугованих клієнтів у загальному обсязі засобів розміщення туристів м. Одеси з 2006 р. мала негативну тенденцію. Якщо розглянути динаміку кількості обслугованих клієнтів за розподілом на малі та великі готелі, то у малих готелях за 2016 р., у порівнянні з 2006 р., є приріст на 60,3% за рахунок збільшення кількості малих засобів розміщення. Якщо ж розглянути відносні показники (кількість обслугованих туристів на

Таблиця 3

Розподіл малих готелів та аналогічних засобів розміщення м. Одеси залежно від місткості номерного фонду у 2016 р.

Готелі	Кількість номерів						Разом
	До 5	5-9	10-19	20-29	30-39	40-50	
1*	0	0	0	0	1	0	1
2*	0	2	1	0	0	0	3
3*	0	1	1	0	1	0	3
4*	0	2	1	1	4	0	8
5*	0	1	2	4	1	0	8
Без категорії	0	2	4	6	3	2	17
Загалом	0	8	9	11	10	2	40
Питома вага до загальної кількості, %	0,0	20,0	22,5	27,5	25,0	5,0	100,0

Джерело: складено автором на основі [4, с. 85]

Таблиця 4

Середній час перебування клієнтів у готелях та аналогічних засобах розміщення м. Одеси та їх рівень завантаження за 2006-2016 рр.

Показники		Значення показників по роках		Абс. відх. од.	Тр. 2016 / 2006 р., %
		2006	2016		
Місткість готельних підприємств, од.	Усього, у т. ч.:	4243	5909	1666	139,26
	малі готелі	705	1690	985	239,72
	решта	3538	4219	681	119,25
Частка малих готелів у загальній місткості, %		16,62	28,60	11,98	
Обслуговано клієнтів, осіб	Усього у т. ч.:	245597	161008	-84589	65,56
	малі готелі	25062	40182	15120	160,33
	решта	220535	120826	-99709	54,79
Частка малих готелів в обслуговуванні клієнтів, %		10,20	24,96	14,75	
Загальний час перебування клієнтів, людино-днів	Усього, у т. ч.:	603879	279630	-324249	46,31
	малі готелі	78087	83812	5725	107,33
	решта	525792	195818	-329974	37,24
Частка малих готелів у загальному обсязі надаваних люд.-днів обслуговування, %		12,93	29,97	17,04	
Середній час перебування клієнтів, днів	Усього у т. ч.:	2,46	1,74	-0,72	70,63
	малі готелі	3,12	2,09	-1,03	66,94
	решта	2,38	1,62	-0,76	67,98
Рівень завантаження, %	Усього, у т. ч.:	38,99	12,97	-26,03	
	малі готелі	30,35	13,59	-16,76	
	решта	40,72	12,72	-28,00	

Джерело: складено автором на основі [4, с. 85]

один малий засіб розміщення), то він скоротився майже у двічі – 2088,5 особи на 1 малий засіб розміщення у 2006 р. у порівнянні з 1004,5 особи у 2016 р. Це може свідчити про існуючий потенціал залучення клієнтів.

Також цікавим є факт, що частка малих готелів у кількості обслугованих клієнтів після кризисного для готельного бізнесу України 2014 р. збільшилася, тобто лояльність клієнтів до малих засобів розміщення дещо вища, ніж у решти готелів. На це можуть впливати особливості надання послуг у малих готелях, що є їхньою основною конкурентною перевагою [7, с. 47].

Що стосується показника загального часу перебування клієнтів, то він скорочувався як у загальній кількості засобів розміщення (на 53,69% у 2016 р. у порівнянні з 2006 р.), так і у малих засобах розміщення (на 62,76% у 2016 р. у порівнянні з 2006 р.), але повільнішими темпами.

Виходячи з рис. 2. середнє завантаження готелів м. Одеси падає з 2006 року. Якщо у 2006 р. воно становило 38,99%, то у 2016 р. зупинилося на позначці 12,97%, що занадто мало (середній показник в Україні в 2016 р. склав 25%) [8, с. 17].

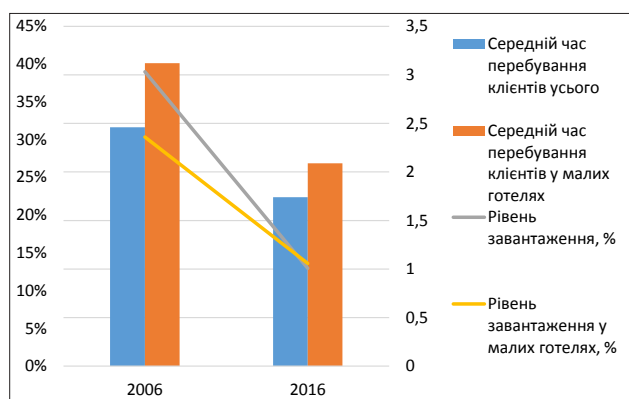

Рис. 2. Динаміка середнього часу перебування клієнтів у готелях та аналогічних засобах розміщення м. Одеси та рівня завантаження за 2006-2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [5]

У малих готелях також спостерігалось зниження завантаження: у 2006 р. показник склав 30,35%, а у 2016 р. – 13,59%, однак, рівень завантаження малих готелів все ж більше, ніж у решти засобів розміщення, які мають середній та великий номерний фонд за останні 10 років [9].

За 2006-2016 рр. спостерігається стрімке падіння середнього часу перебування клієнтів у малих готелях. Якщо у 2006 р. даний показник складав 2,46 дня, то вже у 2016 р. – 1,74 дня. Як відомо, залучити нового клієнта коштує дорожче, ніж надавати послуги вже наявному, тобто малим готелям м. Одеси слід продумати політику заохочення більш тривалого перебування клієнтів [10].

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що

мали готелі зайняли своє місце у структурі готельної бази м. Одеси. Їм властиві такі тенденції:

- малі готелі складають 70,18% від загальної кількості у м. Одесі у 2016 р.;
- частка номерного фонду малих готелів м. Одеси складає 28,04%;
- малі готелі проявили себе більш адаптивними до кризи 2008 р.;
- збільшення кількості висококатегорованих малих готелів у м. Одесі;
- найбільша за кількістю частка малих готелів приходить на місткість номерного фонду більше 20 номерів, яка становить 27,5%;
- зниження завантаження малих готелів, яке, проте, вище, ніж у решти готельних підприємств, які мають середній та великий номерний фонд;
- необхідність підвищення рівня завантаження готелю, забезпечення відповідності матеріально-технічної бази та послуг вимогам певних стандартів по засобах розміщення, наявність значної кількості конкурентів обґрунтовують доцільність проведення сумісних заходів у форматі єдиної асоціації. Це дасть змогу вирішити у майбутньому частку проблем, що окремий малий готель не може здужати.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Галасюк С. С. Малі готелі в структурі готельної бази Одеського регіону / С. С. Галасюк, О. В. Шикіна // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки: збірник наук. праць. – Чернівці: БДФЕУ, 2015. – Вип. 28. – Ч. 2. – С. 75-79.
2. Галасюк С. С. Особливості функціонування готельних підприємств малої місткості в конкурентному середовищі / С. С. Галасюк, О. В. Гусєва // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали III міжнародної наук.-практ. конф. (18-19.09.2014). – Одеса: Атлант, 2014. – С. 16-18.
3. Шикіна О. В. Динаміка розвитку малих готелів м. Одеси / О. В. Шикіна // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1(187). – С. 313-325.
4. Галасюк С. С. Організаційно-економічні засади функціонування малих готелів: монографія / С. С. Галасюк, О. В. Шикіна. – Одеса: Атлант, 2015. – 279 с.
5. Колективні засоби розміщування в Україні у 2016 році: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 200 с.
6. Семенов В. Ф. Поняття і зміст організаційно-економічного забезпечення функціонування готельних підприємств малої місткості / В. Ф. Семенов, С. С. Галасюк, О. В. Шикіна // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 10(172). – С. 202-212.
7. Гусєва О. В. Ціни як індикатор ділової активності на ринку готельних послуг крупного міста / О. В. Гусєва // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2010 – № 39. – С. 44-51.
8. Шикіна О. В. Організаційно-економічне забезпечення функціонування готельних підприємств малої

місткості: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / О. В. Шикіна. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2015. – 22 с.

9. Шикіна О. В. Сучасний стан розвитку готельного бізнесу Одеської області / О. В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв, 2016. – Вип. № 13. – С. 413-420.

10. Гусєва О. В. Проблеми функціонування малих готелів в Україні / О. В. Гусєва // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 5(83). – С. 216-226.

REFERENCES:

1. Halasiuk S.S., Shykina O.V. (2015) Mali hoteli v strukturі hotelnoi bazy Odeskoho rehionu [Small hotels in the Odessa region hotel base structure] // Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnogo finansovo-ekonomichnoho universytetu. – Serii: Ekonomichni nauky. – Vyp. 28, Ch. 2. – S. 75-79.

2. Halasiuk S.S., Husieva O.V. (2014) Osoblyvosti funktsionuvannia hotelnykh pidpriemstv maloi mistkosti v konkurentnomu seredovyschi [Features of functioning of hotel enterprises of small capacity in a competitive environment] // Ekonomika pidpriemstva: suchasni problemy teorii ta praktyky: Materialy III mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (18-19.09.2014). – Odessa: Atlant, – S. 16-18.

3. Shykina O.V. (2015) Dynamika rozvytku malykh hoteliv m. Odesy [The dynamics of Odessa small hotels development] // Aktualni problemy ekonomiky. – 2017. – #1(187). – S. 313-325.

4. Halasiuk S.S., Shykina O.V. (2015) Orhanizatsiino-ekonomichni zasady funktsionuvannia malykh hote-

liv [Organizational and economic principles of small hotels]: Monohrafiia. – Odesa: Atlant. – 279 s.

5. Koleytyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2016 rotsi: Statystychnyi biuletyn [Collective placement in Ukraine in 2016: statistical bulletin]. – K.: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2017. – 200 s.

6. Semenov V.F., Halasiuk S.S., Shykina O.V. (2015) Poniattia i zmist orhanizatsiino-ekonomichnoho zabezpechennia funktsionuvannia hotelnykh pidpriemstv maloi mistkosti [The notion and contents of organizational and economic support of small capacity hotel enterprises operation] // Aktualni problemy ekonomiky. – #10(172). – S. 202-212.

7. Husieva O.V. (2010) Tsiny yak indykator dilovoi aktyvnosti na rynku hotelnykh posluh krupnogo mista [Prices as an indicator of business activity in the market of hotel services of a large city] // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen: Zbirnyk nauk. prats Odeskoho derzh. ekon. un-t. – № 39. – S. 44-51.

8. Shykina O.V. (2015) Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia funktsionuvannia hotelnykh pidpriemstv maloi mistkosti [Organizational and Economic Support of Small Capacity Hotel Enterprises Operation] (PhD Thesis), Odessa: Odeskyi natsionalnyi ekonomichni universytet. – 22 s.

9. Shykina O.V. (2016) Suchasnyi stan rozvytku hotelnoho biznesu Odeskoi oblasti [Modern state of the hotel business of Odessa region] // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. – Mykolaiv, – Vyp. #13. – S. 413-420.

10. Husieva O.V. (2009) Problemy funktsionuvannia malykh hoteliv v Ukraini [Problems of the functioning of small hotels in Ukraine] // Naukovyi visnyk. Odeskyi derzhavnyi ekonomichni universytet. Vseukrainska asotsiatsiia molodykh naukovtsiv. – Nauky: ekonomika, politohiia, istoriia. – #5(83). – S. 216-226.

Shykina O.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Tourism,
Hotel and Restaurant Business
Odessa National Economic University

Oliinyk Y.V.

Student
Odessa National Economic University

TRENDS OF ODESA SMALL HOTELS DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

At the present stage in Ukraine, in general, and in the city of Odesa, in particular, there is a tendency towards the development of small hotels. The reasons for this process are the lack of construction sites in the centres of large cities, a short payback period of investments, as well as a combination of a good hotel and an individual approach to each guest.

The purpose of the article is to analyse the official statistics on the functioning of small hotels in Odesa in order to determine their place and potential for the development in the overall structure of hotels.

In the article, the place of small hotels in the structure of Odesa hotel base on the basis of official statistical data is defined to identify common trends during 2006-2016. Throughout the 2006-2016, the number of small hotels increased 3.3 times, and their total room number increased 2.3 times, which is significantly more than the whole hotel base of Odesa. There is the opposite situation with the average capacity of accommodation facilities. If in 2006 the average capacity of Odesa hotels was 72 rooms and for small hotels – 31, by 2016 it decreased from 55 to 22 rooms respectively, indicating a tendency of the smallest hotels size reduction. Positive trends of small hotels indicate the greater efficiency of their operation compared to the large means of accommodation. The conclusion that small hotels develop at higher rates than other means of accommodation is drawn.

It is offered to introduce the term “small hotel” at the state level as “collective means of accommodation, which has the number of rooms less than 50 and provides hotel services with compulsory service.”

The conducted research allows us to state that small hotels have taken their place in the structure of the hotel base of the city of Odesa.